

UNITÁRIUS ÉLET

XII. ÉVFOLYAM, 11. SZÁM

1958. NOVEMBER HÓ

A barátság, a testvériség és a béke

A hármasként kifejezésre jutó gondolatok jegyében érkezett közénk október hó 30-án Dr. Miroslav Novak, a csehszlovák egyház prágai püspöke. A prágai egyházak béke-tanácsa egyik tagja és képviselőjeként érkezett hazánkba, hogy részt vegyen Debrecenben az ökumenikus tagegyházak által rendezett békegyűléseken. Munkájuk végeztével, Dr. Novak püspök is visszatért Budapestre, november hó 4-én résztvett Káldy Zoltán evangélikus püspök beiktatásán, ezt követően két napon át pedig a mi testvéri unitárius egyházunk vendége volt. Dr. Miroslav Novak püspök minden vonatkozásban kimagasló egyéniség. Külsejét illetően is fiatalos, mozgékony, magas, elegáns férfi, akinek a kedves mosoly éppen olyan jellemzője, mint ezüst-fehér haja. 51 éves, életerős, tettekre kész ember. Egyénisége telítve van a barátság, a testvériség és a béke szeretetével. Benne él a nagyvilágban. Sokat és sokfelé utazik. Ma Chichagóban elnököl egy konferencián, holnap Londonban tárgyal, Moszkvába repül, majd Hajdúböszörményben a református templomban prédikál. Budapesten egyik napon evangélikus püspök beiktatásán vesz részt, másnap Pestszentlőrincen az unitárius templom munkásgyülekezetének prédikál. Moszkvától Rómáig és Helsinkitől Londonig beutazza egész Európát és kétszer járja meg Amerikát. Ismeri tehát a világot, ismeri a népeket, az embereket. Szabadelvű egyház püspöke és elfogulatlanul tanulmányozza a világban élő egyházakat is. Ezeknek a tapasztalatoknak és ismereteknek alpján érlelődik meg mély humanizmusa és ebből fakadó békeszeretete. Megnyilatkozásaiban nincsen semmi álpáthosz, semmiféle hamis csengésű „egyházias kenet” és nincsen mondanivalójában és beszéde mögött sem semmiféle vulgáris „propaganda”. Egyszerűen és plasztikusan beszél. Tényekre hivatkozik és igaz történeteket idéz fel. Hazugság mentesen akar élni és beszélni. Nyugátnémet egyetemi tanár élményeiről beszél a békeszolgálat jegyében. Egy embert idéz, aki szemtanú volt és az Északi-sarkon át repült közvetlenül Japánból hozzánk, hogy elmondja azt, amit Nagasakiban és Hirosimában látott. Az üveggömbökről beszél, melyet a hirosimai múzeumban látott, s amelynek torz gömbmasszája egy ember kezét zárta magába. Egy emberét, aki az atombomba felrobbanásának pillanatában egy üvegtárgyat tartott kezében. Az ember elpárolgott s csak a keze olvadt bele az üvegmaszába. Arról az emberről beszél, akinek csak az árnyképe maradt meg egy romos ház falán. A mindent megoldozó és izzásba hozó hőhullámot, u. i. a pillanat egy töredékéig az ember teste feltartóztatta, úgy, hogy közben az árnyéka rávetődött a fehérre izzott falra, de a következő villanásnyi idő alatt az ember teljesen mesemmisült, elpárolgott a szó szoros értelmében, csak testének körvonalai maradtak meg a falon, melyek a fal egyrészének átizzását egy pil-

lanatuk késleltették! Feszült csöndben hallgattuk mi is az egyszerű szavakkal elmondott drámát és csak imára kulcsolt kezeinket néztük és a templom esti világításában a falra vetődő árnyainkat! Felelősséget éreztünk és szomjúságot. Felelősséget az emberért és szomjúhoztuk a békét. Japán barátainkra gondoltunk, a tokiói unitárius gyülekezetre és minden testvérünkre, Albert Schweitzerre gondoltunk és figyelmeztető szövegére, amelyek csak a közelmúltban hangzottak el. Hallgattuk, amint a cseh püspök az amerikai unitárius egyház elnökének, dr. McLan Greelenek, Cahill lelkésznek és az univerzalista egyház szuperintendensének üzenetét átadta, úgyis, mint személyes barátjuk és munkatársuk a világszövetségben. Őszinte szívvel imádkoztunk együtt a püspökkel és békét kértünk a világnak! Éreztük, hogy jelen van közöttünk az élet fejedelme, Jézus és most is úgy köszönt minket, mint egykor kortársait: Békesség néktek!

Novak püspök mindenekelőtt hazafi! Hazafi a szó mélyebb és egyetemesen emberi értéke szerint. Tehát nem sovíniszta, nem önző és nem szüklátóköri. Tudja, hogy miként minden embernek, úgy népének is benne kell élnie a világban, de úgy, hogy saját értékeinek megtartásával, továbbfejlesztésével, művészetének egyéni, sajátos értékeivel, életstílusának vonzó erejével hozzájáruljon az egyetemes emberi élet szépségéhez és harmóniájához. Megtanul sokféle nyelvet, megismer sokféle kultúrát, megtanul mindent, ami előreviszi, elfogad mindent, ami jobb, de a saját népi és nemzeti értékeit meleg szeretettel ápolja, kultúráját műveli annak tudatában, hogy e nélkül szegényebb lenne a nagyvilág! Novak püspök szabadelvű egyháza még nevében is sajátos népi jellegét hangsúlyozza. Nem nevezi magát sem unitáriusnak, sem katolikusnak, sem reformátusnak, vagy evangélikusnak, hanem egyszerűen csak kereszténynek, mely egyetemességét, mindenkiel közös alapját fejezi ki és „csehszlováknak”, amely az egyetemes kereszténység keretén belül, sajátos helyét és hivatásterületét jelöli! Nagyszerű gondolat! Természetesnek tűnik, hogy aránylag oly rövid idő alatt olyan nagy egyházzá tudott fejlődni. A huszitizmust kiirtották a középkor minden drasztikus eszközével, a „cseh-testvérek” mozgalmát felszámolták s míg a Habsburg-uralom tartott, még a későbbi protestáns élet is csak vegetált Csehország területén. De az elnyomás igájának lerázása után, 1920-ban zászlót vontott. Fársky lelkész a szabadelvű keresztény teológiai elvek alapján „csehszlovák egyházat” szervez. Hitrendszerük rokon az unitáriusokéval. Krisztus istenségét tagadják. Krisztológiájuk centrális tétele: „Isten benne van Krisztusban, de Krisztus nem Isten”. Tagjai a „Szabadelvű Keresztények és a Vallásos Szabadság Világszövetségének”, amelynek mi is tagjai vagyunk

(LAFJ.) és nem tagjai az Ökumenikus Világszövetségnek", mely a szentháromság elfogadását követeli meg taggyűléseitől. Tehát a csehszlovák egyház a szó legigazabb értelmében testvér-egyházunk. Lélekszáma meghaladja az egy milliót. Hat püspökségük van és a püspökségek fölött az egyház élén egy patriarca áll. A prágai hittudományi egyetem keretében a „Husz János Fakultás” az övék. Tekintettel arra, hogy híveik túlnyomó többsége a római katolikus egyházból szakadt ki, szertartásaik külsőségeiben, formáiban még sok a lutheránus szertartásra is emlékeztető elem. Oltárok vannak templomaikban, de a Dávid Ferenc által és a lutheránusok által is használt tudós talárt használják liturgikus öltözetként. Ezekben azonos formákat követnek a többi külföldi unitárius egyházzal és szabadelvű gyülekezettel. A külső jelvények lehetnek elterjedtek, azonban vitathatatlan tény, hogy a csehszlovák egyház a mi legközelebbi rokonaink közé tartozik. Dr. Novak püspök a Nagy Ignác utcai templomban tartott istentiszteleten elmondott prédikációjában utalt is arra, hogy a csehszlovák egyház reánk, unitáriusokra tekint, mint olyanokra, akikben közvetlen hozzátartozóikat testvéreként tisztelik és szeretik. Örvendtünk ennek a kijelentésnek és büszkék voltunk arra, hogy egy milliós egyház püspöke öntudattal vallja és hirdeti ezt a testvériséget. És büszkék vagyunk arra is, hogy történelmi álmunk, miszerint „az unitarizmus a jövő vallása”, már itt a szomszédban egy testvéri nép soraiban, „a jelen vallásává” tudott lenni egyetemes keresztényi és sajátosan népi jellege alapján! Jó reménység tölt el bennünket azt illetően,

hogy most létesült új kapcsolatainak, amelyek küldötteinknek, Pethő István püspöki helynöknek és Ferencz József főgondnoknak közelmúltban tett prágai, majd most aktuálisan Dr. Miroslav Novak püspöknek budapesti látogatása alapján létesültek, maradandó eredményük és hatásuk lesz egész benső életünkre és fejlődésünkre is és annak a szabadságnak erejével, amelynek jelen életünkben részesei vagyunk, Istenországáért és a békés világ megvalósulásáért harcolva, mi is eljuthatunk ama célig, hogy unitarizmusunk ezt a harcot, mint „keresztény magyar vallás” vívjá meg, a barátság, a testvériség és a béke gondolata jegyében! Magasra emeljük a mi Urunk Jézusnak kelyhét, az emlékezés poharaként, és szerető szívvel köszöntjük a hazájába visszatért testvért: Dr. Miroslav Novak püspököt, csehszlovák egyházát és rajtuk keresztül is mindazokat, akiknek testvéri üdvözlését elhozta: a nagy világban bárhol élő hitkönyvűnket, akiknek üzenjük, hogy úgy dolgozzanak Istenország megvalósulásáért, a világ békességéért, az emberiség jó szellemének diadalmaért, miként mi is tesszük azt lelkiismeretünk parancsa és népünk hűséges szolgálata jegyében, áthatva szívünket a költő prófétai szózatának öntudata, miszerint: „A nagy világon e kívül nincsen számodra hely...” és ezért „itt hazánkban a nép szívében vert gyökeret hitünk” elhivatottságával, miként unitárius himnuszunk mondja, harcolunk érte és képviseljük az egyetemes jézusi emberség örök lényegét: a barátságot, a testvériséget és a békét.

R. FILEP IMRE

Templomszentelés

A verespataki unitárius egyházközség 1958. augusztus 17-én délelőtt, templomának és tornyának megjavítása alkalmából, hálaadó istentiszteletet és ünnepélyt tartott.

Az ünnepélyre a „kisvasúttal” előző nap délutánján érkezetteket teherautó szállította a mintegy két kilométernyire levő állomástól az unitárius paplak közelében elterülő „főtérig”.

Megjelentek: Kolozsvárról dr. Kiss Elek püspök, dr. Kovács Lajos főjegyző, özv. dr. Mikó Lóriné, Zsákó Zoltán feleségével és leányával, Rostás Dénes aranyosszentmihályi lelkész, köri esperes, Barabás Miklós nagyenyedi lelkész családjával, Nagy Domokos várfalvi lelkész, Nagy József torockói és Boda József nagyváradai lelkész. Az ünnepélyre Abrudbányáról is többen átmentek a hegyen gyalog (kb. 11 km).

Székely László verespataki pap a püspököt a paplak udvarán ünnepélyesen fogadta. Utána az unitáriusok és a reformátusok részéről egy-egy kisleány virágcsokrot nyújtott át. A rom. katolikusok nevében az ottani plébános üdvözölte. Mindezekre dr. Kiss Elek válaszolt.

Utána a paplakban ozsonna volt, amelyen résztvettek többek között Székely Pál gondnok (69 éves), „Rudi bácsi” (73 éves) számvevő és sokan mások.

Az ünnepség másnap de. 10 óra után kezdődött a

templomban. Dr. Kovács Lajos imája után a püspök úr tartott újrafelszentelő beszédet.

Rostás Dénes köri esperes, Barabás Miklós és Nagy Domokos lelkészek felszólalásai után a presbiterium egy tagja köszönte meg Székely László lelkésznek fáradozásait, majd a nevezett lelkész a szöszékről számolt be a templomjavításról és felolvasta az „Aranykönyv”-ből az adakozók névsorát az adományokkal. Kitűnt, hogy a 23.000 lejt kötevé költséget teljesen fedezte az adományok összege, melynek nagyrésze a verespataki 100 lélekszám körüli unitárius lakosság áldozatkészségéből került ki.

Az egyes beszédek között ünnepi műsorszámok voltak, Barabás Miklós és családtagjai szerepeltek ének és hegedűszámokkal, orgona kísérettel.

Templomozás után közebéd volt, melyen résztvettek felekezeti és nemzeti különbség nélkül a falu tekintélyes része. Megjelent a görög-keleti lelképásztor is, s üdvözölte az ünneplőket. Az ebéd alatt felszólalt a püspök úr, dr. Kovács Lajos főjegyző, Barabás Miklós és Boda József lelkészek.

Vasárnap délután és hétfőn kirándulásokat tettek a környék csodaszép helyeire: a Fenyvesi, az Angyali, a Nagy tóhoz, a Detonátára és a Csetetyéra.

Az ünnepségről a vendégek azzal a jó érzéssel távoztak, hogy mindenütt jó módot, szép lakásokat, modern bútorokat és gyönyörű kézimunkákat láttak.

dr. Zs. Gy.

Az evangélium fényénél...

„Teremjetez megteréshez illő gyümölcsöket.”

Máté ev. 3. r. 8. v.

Keresztelő Jánosnak ez az intelme, amely mikor elhangzott, komoly emberismeretből fakadt, ma is meghallgatásra kell találjon a mi lelki közösségeinkben, gyülekezeteink életében. Figyelmeztet ez az ige minket arra, hogy vizsgáljuk meg magunkat és hozzunk döntést lelkünkben további életünkre nézve, mégpedig olyat, amely a megigazulás útjára lépő ember támasza lehet. S mivel nem vagyunk tökéletesek, hanem sok gyarlósággal rakva, ezt a döntést időnként fel kell eleveníteni, emlékezetünkbe kell idézni, magunk elé kell állítani. Jó alkalom erre ez a mostani, amikor advent küszöbén állunk. Advent idején ugyanis arra törekszik minden jószándékú ember, minden hívő lélek, minden unitárius ember, mindenki, aki az evangéliumi szellemet fényforrásnak tekinti, — arra törekszik, hogy lelkét egy kicsit rendbehozza, legalább durva kinövésait lenyesegeesse, akiket megbántott, azoktól bocsánatot kérjen, amit elmulasztott bepótolja, hogy ezáltal alkalmassá váljék annak az áldott szeretetnek az átélésére, amely, vagy aki karácsonykor beköszönt majd életünkbe. Nem lehet tehát megtenni azt, hogy ha beteg vagyok, nem megyek orvoshoz; ha elhanyagoltam eddig a munkát, továbbra is ennek lehangoló és elszűrítő hatásával töltsem meg lelkemet; ha szívünk és lelkünk belső érzésvilágában eddigelé csak a pillanatnyi benyomások öröme vagy bánata, tetszése vagy nemtetszése elégitett ki, ezután is beérjük ennyivel; ha a szellem dús fantáziájának kifogyhatatlan termékeit csak úgy ellenőrzés nélkül habzoltuk eddig, ezután se törekedjünk a lényegest a lényegtelenről megkülönböztetni. Nem lehet megtenni, — legalább is az adventi követelmények s karácsony ígéréteinek, az evangélium benső alkatiságának a fényénél — nem lehet megtenni azt, hogy egész emberségünknek nagy esztergapadján, magában az anyaszentegyházban csak ritka vendégek legyünk. Évezredes tapasztalatoknak a kohójában kristályosodott ki az anyaszentegyház életében a testvéri érzésnek és a szeretetnek, a lelkitámasz nyújtásának és az eszmények hordozásának drága lehetősége és valóságos erénye. Éppen ezért magabiztos és öntudatos lelkülettel, egyetemes arányokban gondolkodó szellemi arravalósággal szól hozzátok keresztény Testvéreim, a mi unitárius anyaszentegyházunk, ajkán ezekkel az evangéliumi szavakkal, intellemmel: Teremjetez megteréshez illő gyümölcsöket.

Ezekben a szavakban sok biztatás és bátorítás is rejlik. Azokat, akik életük sorsának szomorú alakulása miatt már nem látnak semmi célt és értelmet életükben, azokat biztatja: Térjetez meg a reménytelenségnek ebből a hullámvölgyéből, emelkedjetez ki életeknek ebből a hitetlen állapotából, hiszen nincs oly teremtettt lélek ebben a világban, akire ne volna szükség, aki ne tudna valami jót tenni; szóval, tettel, vagy szeretettel. De kemény intelem is ez az ige. Figyelmeztet, hogy nem mi vagyunk a legjobbak az emberek között, nemcsak mi vagyunk azok, akik maradéktalanul betöltjük hivatásunkat, nem körülöttünk forog a világ s az emberek élete, nem mi vagyunk csupán az igazság forrása és megszólaltatója. Amikor ilyennek látjuk magunkat, jó figyelmeznünk ezekre a bibliai szavakra: „Teremjetez megteréshez illő gyümölcsöket”, mert ezáltal reményünk lehet arra, hogy túlzott önbizalmunknak álmaslatáról leszállunk. Ámen.

BENCZE MÁRTON

„Egy táj tükröződése irodalmunkban”

Gyallay Domokos tanulmánya az „Irodalomtörténet”-ben

Amint azt lapunk legutóbbi számában már közöltük, a „Magyar Irodalomtörténeti Társaság” folyóirata, az „Irodalomtörténet” legutóbbi száma, amelyet íról a magyar irodalomtudomány nesztorának, a 80 éves Horváth Jánosnak ajánlottak az irodalmi helytörténet értékes forrásanyagául szolgáló s bennünket, unitáriusokat legközvetlenebbül érintő terjedelmes tanulmányt közöl kiváló unitárius írónk: Gyallay Domokosnak a tollából. Gyallay ebben az írásában mondanivalóit unitárius múltunk egyik legjelentősebb tájegysége: Torda és környéke körüli csoportosítva, azt vizsgálja, hogy e környék milyen íról alkotásokra ösztönző hatást gyakorolt ebeszélő irodalmunk egyes jeles képviselőire. Ennek a tájnak — jóllehet Gyallay a Nyikómente szülöttje — nála alig van alaposabb ismerője. Mint fiatal tordai pedagógus, helyi lapszerkesztő, a „Torda és környéke” c. turista kalauz összeállítója, annak idején olyan gazdag tárgyi és élményanyag birtokába jutott, amelynek további kiaknázása és feldolgozása is szerzőnk hivatott tollára vár. A Gyallay-féle emlékezésnek központi alakja Jókai Mór, aki tudvalevőleg több ízben fordult meg Erdélyben. E kirándulások egy részén Kováry László, a jeles unitárius történetíró kalauzolta Jókait, Később tordai és torockói látogatása során is állandóan jeles unitárius emberek társaságában forgolódott. Albert János, a nagyírú tordai unitárius pap, Weress Dénes tordai főszolgabíró, Csegezy Mihály későbbi táblabíró nem kis mértékben járultak hozzá ahhoz, hogy Jókai a mi belső unitárius kis világunkról kedvező képet kapjon. Elénk tollal rajzolja meg Gyallay Jókai ismert unitárius tárgyú regénye: az „Egy az Isten” keletkezésének történelmi előzményeit. Jókai az unitárius egyháztörténetet és kátét szorgalmasan tanulmányozta, átbúvárkodta Aranyosrákosi Székely Sándor époszírónak nyelvészeti dolgozatát is, míglen 1877-ben napvilágot látott a regény. Találó képet rajzol Gyallay a múlt század 70-es éveinek tordai értelmiségi társadalmáról is, amelynek körében Jókai 1876-os ottani látogatása során olyan nagy népszerűsége tett szert, hogy hívei, ünneplésének szemtanúi, részvevői, később „jókaiánus” jelzővel illették magukat. Különösen Weress Dénes főszolgabíró unitárius atyánki a piactéri vendéglátó háza lett a Jókai-kultusz tüzehelye, ahol Gyallay szerint Jókai „vig és tanulmányos napokat töltött”. A hangulat élénkítéséhez mindenestre hozzájárultak a Weress-pince kincsel, azok a pókhalós palackok is, amelyekben még a napóleoni háborúk idejebeli borok rejtőztek. — E jófajta itallal szíveskedett az illusztris vendégnek a gavallér házigazda. — Ekkor, 1876-ban „vett mértéket” készülő regényéhez, az „Egy az Isten”-hez a nagy mesemondó. A mértékvétel fölötté jól sikerült. A regény főalakjával kapcsolatosan Gyallay arra a megállapításra jut, hogy Adorján Manassé és családja a költői képzelet alkotásai! A felejthetetlen személyes élmény heve fűti Gyallay sorait, amikor Jókainak a kolozsvári — akkor új — kollégiumban történt látogatását (1902) leírja. Jókai az üdvözlésére sorfalat alkotó lelkes diákhad élén álló s azt megszervező fiatal bölcsészhalgatónak — Gyallaynak — jobb-ját nyújtva köszöni meg az ifjúság ünneplését. Jókai ekkor Gál Kelemen igazgató üdvözlő szavaira olyan választ adott, amelyet bátran mondhatunk unitárius hitfelekezetünk apoteozisának. Említést tesz Gyallay a továbbiakban Eötvös Károly, „Két ördög vára” című hosszabb történelmi elbeszéléséről is, amely szintén a tordai tájegység környezetéből meríti témáját. Húzódozó szerénységgel emlékezik meg végül szerző saját, „Vaskenyér” című regényéről is, amely — mint ismeretes — a torockói bányászok küzdelmeit örökíti meg, amelyet az oligarcha Thorockay földesúri család ellen folytattak. Ez a dolgozó népünk haladó hagyományait oly sikeres módon felelevenítő regénykönyvársi forgatomban — regényirodalmunk kárára — sajnos, már nem kapható.

Tanulmánya végén egy föltevést is bocsát az irodalomtudósok bírálataira az íról. Föltevése szerint ugyanis Rogerius mester olasz krónikaíró a magyarországi tatárjárás történetét, különösen pedig saját bujdosását megörökítő „Carmen Miserabile”-jének befejező eseményei szintén Torda környékéhez fűződnek.

Gyallay tanulmánya, amelyet a tőle megszokott fordulatossá, ízes magyar nyelv, az élő szó közvetlenségének varázsával ható élénk elbeszélő modor jellemez, unitárius múltunk jelentős szakaszának egyik becse, foglalata az unitárius irodalom értékes gyarapodása, amelynek tanulságai egyben jelenünk és jövőnk kötelességeire is figyelmeztetnek.

Az értékes tanulmány egy részletét különben lapunk legközelebbi számában közölni fogjuk.

(y)

HÍREK

A NOVEMBER 16-I VÁLASZTÁSOK alkalmából PETHŐ ISTVÁN püspöki helynök pásztorlevelet intézett híveihez. „A felszabadulástól 1958 novemberéig nagy és — mondhatjuk így — merész utat tett meg ez a nemzet” — hangzik többek között a pásztorlevél. „Ezer esztendő útkeresésében elviselet, kiélt köntösét levetette, megváltoztatta társadalmi és gazdasági rendszerét. A Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány az 56-os események után a nemzeti és hazafias erők összefogásával feltartóztatta pusztulásba rohanó sorsunkat, s a munkás-paraszt rétegekre és a haladó értelmiségiekre támaszkodva új irányt adott egész népünk életének fejlődésének.

A HAZAFIAS NEPFRONT jelöltjeire adtuk szavazatunkat a november 16-i országgyűlési képviselői és tanácsstag választáson. A fölényes győzelem, amelyet a Hazafias Népfront jelöltjei arattak, — méltó elismerése kormányzatunk áldozatos országépítő munkájának s egyben örömteljes jele annak a feltétlen bizalomnak, amellyel egyházunk népe is földi sorsunk intézői iránt viseltetik.

KALDY ZOLTAN volt baranyai evangélikus esperest ünnepélyes keretek között iktatták be az evangélikus déli egyházkerület püspöki tisztségébe. A beiktatási ünnepségen PETHŐ ISTVÁN püspöki helynök, DR. GALFALVI ISTVÁN főgondnok és R. FILIP IMRE ek. főjegyző vettek részt egyházunk képviselőjében. A hivatalos elfoglaltság miatt a megjelenésben akadályozott FERENCZ JOZSEF főgondnok levél útján üdvözölte az új püspököt, akinek munkásságára mi is atyafiságos szeretettel kérjük a jó Isten áldását.

A LONDONI ESSEX HALL-t, amely a hitleri rombolás áldozata lett, helyreállították, s a közelmúltban adták át rendeltetésének. Ez alkalomból egyházunk elnöksége meglehangú üdvözlést küldött az intézmény vezetőségének. Az üdvözlést JOHN KIELTY, a Hall titkára szívélyeshangú levélben köszönte meg.

DR. KUEBLER ERNESTET választotta meg a következő három évre az IARF, az unitárius és szabadelvű egyházak 1958. évi chicagói vilákkongresszusa, elnökének. Dr. Kuebler az amerikai unitáriusok nevelési osztályának az igazgatója és az univerzalistákkal való egyezséget előkészítő bizottság, a Council of Liberal Churches elnöke volt. Munkájához sikert kívánunk.

TOLSZTOJ LEÓ, a XIX. század neves orosz regényírója műveiből dr. Charles Joy szerkesztésében, az amerikai unitáriusok könyvkiadója, a Beacon Press antológiát adott közre, melynek nagy sikere van.

NABOZENSKA REVUE címen jelenik meg a csehszlovák egyház teológiai havi szemléje. A lap főszerkesztője dr. F. Koyar püspök és szerkesztő bizottságának vezetője dr. Z. Trtik, a Husz János teológiai fakultás professzora. A szerkesztő bizottságban részt vesznek az említett fakultás összes professzorai. A lap örömmel várja a magyar unitáriusok közös célokat szolgáló megnyilatkozásait is. Néhány évvel ezelőtt hosszabb tanulmányt közöltek Dávid Ferencről is, az egyik cseh unitárius lelkész tollából.

SIR ADRIAN BOULT, a londoni Filharmonikus Zenekar vezető karnagya, az angliai unitárius élet egyik vezető személyisége mondott avató beszédet az egyik angliai unitárius gyülekezet ünnepségén. Sir Adrian Boulton nagy tisztelője az unitárius Bartók Bélának, akiről több tanulmányt is írt.

ST. PAUL VÁROSÁBAN, az USA Minnesota államában az unitárius gyülekezet papja, dr. Arthur Foote — aki a második világháború előtt Magyarországot is meglátogatta — felhívta a gyülekezet tagjait, hogy támogassák a város néger lakosságának azt a törekvését, hogy a fehérek által lakott negyedekben is hajlékhoz jussanak. A helyi sajtó egyrésze elismeréssel írt bátor kezdeményezéséről, a másik része támadta.

AZ INQUIRER, az angliai unitáriusok hetilapja, egyik nyári számában közölte „Better understanding — Jobb megértés” címmel Ferencz József tollából azt a hírt, hogy a Szovjetunióban járt magyar egyházi küldöttség meglátogatta Wilna városa mellett, az unitárius Békés Gáspár sírját. Báthory István lengyel király hadvezérének a sírját ma nagy kegyelettel a helyi hatóságok gondozzák.

A BRÜSSZELI VILÁGKIÁLLÍTÁSON a magyar pavilonnak nagy sikere volt. Egyik hollandiai ismerősünk írja, hogy a magyar kiállítás igen szép volt. A vendéglő a legnépszerűbb volt és igen szép táncokban gyönyörködtek. E sorok írója régi barátja országunknak, ahol már járt évekkal ezelőtt.

LONDONBÓL levelet írt egy 19 éves unitárius kislány, aki már 12 éve él távol hazájától. Nemrégiben a magyar filmhéten három magyar filmet látott: igen örvendett a hazai tájak szépségének, s mint írja, a jó magyar filmeknek.

EGYHÁZTÖRTÉNET címmel dr. Esze Tamás, dr. Bucsay Mihály, dr. Tóth Endre református professzorok szerkesztésében új folyóirat jelenik meg. A tudományos szemle könyvismertetése rovatában SZÁSZ JÁNOS debreceni lelkészünk ismertette Dávid Ferenc értekezését a Kettős Istenségről, mely magyar fordításban még 1943-ban jelent meg.

4 UNITÁRIUS ÉLET

A BUDAPESTI UNITÁRIUS EGYHÁZKÖZSÉG okt. 15-én, ill. nov. 23-án tartott gyülekezeti evangélikációs összejövetelt a Hőgyes Endre utcai gyülekezeti teremben. Az előbbin Györffy István lelkész evangélikált, R. Filep Imre lelkész előadást tartott. Az utóbbin Pethő István püspöki helynök szóvalatta meg az evangélium igazságait. Györffy István lelkész pedig megemlékezést tartott Dávid Ferencről.

A PESTLŐRINCI EGYHÁZKÖZSÉGBEN november 9-én tartottak evangélikációs összejövetelt. HUSZTI JÁNOS helybéli lelkész evangélikált, GYÖRFI ISTVÁN budapesti lelkész Dávid Ferencről tartott megemlékezést, halála 379. évfordulója alkalmából.

DÁVID FERENC halálának évfordulójáról emlékeztek meg lelkészeink a nov. 16-án tartott istentiszteleteken.

EGYHÁZKÖRÜNK december 13-14. napjain tartja évi közgyűlését a Hőgyes Endre utcai templomunk gyülekezeti termében.

EGYHÁZKÖRÜNK NYUGDIJALAPJÁRA ezideig az alábbi adományok érkeztek: Komlóssy Gyula 20 Ft, özv. Kády Gáborné 10 Ft, Szeőts Béla 10 Ft, Bedő Béla 20 Ft, Fleckenstein Sándorné 8 Ft, Prág Jenőné 10 Ft, dr. Salacz Aladárné 10 Ft, Harmos Árpád 10 Ft, dr. Nyiredy János 30 Ft, ifj. Buzogány Lajos 10 Ft, Medvey Lajos 20 Ft, Szilágyi Ilona 2 Ft, Id. Mikó István 15 Ft, Id. és ifj. Burján Ferenc 5 Ft, Vargay Kálmánné 10 Ft, Orbók Sándor 5 Ft, dr. Orbók Sándor 5 Ft, Kuti Tamás 10 Ft, Márton János 24 Ft, Weltmanné Pál Mária 6 Ft, Pál Miklós 2 Ft, özv. Pál Miklósné 2 Ft, Szóke Gergely 2 Ft, Borosnyai Béláné, Pál Julianna emlékére 20 Ft. „A jókedvű adakozót szereti az Ur.” Adományok a 221.374. számú csekkszámára fizethetők.

MEGJELENT Nagy Jenő: A torockói magyar népi öltözet c. könyve, melyről Vita Zsigmond azt írja a kolozsvári Utunk c. hetilapban, hogy Jankó János óta ez a mű adja az első, teljes összefoglaló ismertetését a torockói magyar népviseletnek. Megjelent továbbá Antal Árpád monográfiája Szentiványi Mihályról. Mindkettőt a bukaresti Állami irodalmi és művészeti kiadó jelentette meg.

BENCZE MÁRTONNÉ pedagógust, Bencze M. lelkész nejét, a november 16-i országos tanácsválasztások során Budapest IX. kerületében tanácsagnak választották. Szívvel gratulálunk.

HALÁLOZÁS

Kránitz Antalné rákosszentmihályi, id. Turi Béla rákospalotai és Vinczi Andrásné sashalmi hiveink elhunytak. Mindhármuknak népes családja volt, kiknek gyászában és mély fájdalomában résztvevő lélekkel osztozunk. Áldás emlékükre.

A háború

Fiatal emberek milliói haltak meg a második világháború harcmezőin; millió számra pusztultak el nők, férfiak és gyermekek a bombázások során; a koncentrációs táborok pedig szintén milliók áldozatokat követeltek. 45 millió ember szakadt el családjától és szülőhelyétől. 30 millió ember kényszerült barakkokba és ideiglenes viskókba, elveszítve lakását.

Több mint két millió gyermek vesztette el szüleit. És mindezt milyen anyagi áldozatok mellett...?

1 db 250 kg-os bomba árából 20 tonna szén lehetne vásárolni. 1 db torpedó árából 1600 napig lehetne nyaraltatni árva gyermekeket. 1 tank árából 84 traktort lehetne készíteni. 1 repülőgép ára megfelel 30 db 20 osztályos modern iskola költségeinek. 1 repülőgép-anyahajó árából egy évig lehetne táplálni négy városnak egyenként 100.000 lakosát. 1 léglökéses repülőgép ára elég lenne 400 családnak, hogy egy-egy ötszobás házat teljesen berendezzen.

A második világháború költségei (375 milliárd aranydollar) az egész emberiség nyugalalmát felemésztették.

Közli: Bajor János

UNITÁRIUS ÉLET

Laptulajdonos a Magyarországi Unitárius Egyházkör

Felelős szerkesztő és kiadó: Pethő István.

Évi előfizetési díja 12 forint.

Budapest, IX., Hőgyes Endre utca 3.

Táv: 137-186. Csekksz.: 50 561.

Zrínyi Nyomda, Budapest

ár Imre.

Dr. Kaplay Imréné
Budapest
III. Forbágyi u. 2/c